

*Соколовський О. Л.,
д-р. філос. наук, професор кафедри філософії та політології
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАСОБІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЖИТОМИРСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Входження України до загальноєвропейського простору зумовлює трансформаційні процеси в освітній і наукових сферах, що активізують впровадження інноваційних заходів у відповідності стандартам якості вищої освіти закордоном. Одним із базових стандартів реформ освіти є принципи академічної доброчесності, яких мають беззастережно дотримуватися усі учасники цивілізованого наукового співтовариства в процесі викладацької та наукової діяльності. Саме проблематика академічної доброчесності є актуальною для сучасної вищої освіти в період глобалізаційних змін у суспільстві. У реаліях сьогодення академічна доброчесність є головним імперативом в утвердженні внутрішньої гармонії людини та формуванні її морального образу. Тому університет повинен створювати середовище, в якому культура взаємовідносин між учасниками освітнього процесу відповідає стандартам європейського цивілізаційного поступу.

Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка зорієнтована на дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності, що знайшла своє відображення у Кодексі академічної доброчесності [1]. Утверджений Кодекс є переліком настанов та цінностей, дотримання яких представниками спільноти Житомирського державного університету імені Івана Франка є необхідним як у межах університету, так і поза ним.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними та науково-педагогічними працівниками Житомирського державного університету імені Івана Франка Кодексу передбачає: посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність; контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти; об'єктивне оцінювання результатів навчання; повагу до здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, незалежно від будь-яких обставин і ознак [1].

У той же час Кодекс визначає головні критерії дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти: самостійне виконання навчальних завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації [1].

Відповідальність за дотримання цінностей академічної доброчесності є водночас особистим обов'язком кожного та спільною справою університетської громади загалом. Кожен член університетської академічної спільноти – студент, викладач, дослідник, керівник – відповідальний за дотримання принципів академічної доброчесності в освітній, викладацькій та науковій діяльності.

Представники університетської громади Житомирського державного університету імені Івана Франка повинні: вірити у власний інтелект та здібності;

сумлінно та самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні та дослідницькі завдання; поважати наукові та навчальні здобутки інших; посилалися на джерела, з яких береться інформація, незалежно від того, в якому вигляді вона опублікована – в електронному чи паперовому тощо.

Неприйнятним у навчальній та науково-дослідницькій діяльності для студентів та працівників Житомирського державного університету імені Івана Франка Кодекс академічної доброчесності визначає плагіат як навмисне чи усвідомлене оприлюднення, повністю або частково, чужого твору (тексту або ідей) під іменем особи, яка не є автором цього твору, без належного оформлення посилань [2]. З метою стимулювання академічної доброчесності та запобігання плагіату в роботах учасників освітнього процесу застосовуються наступні заходи: визначення вимог до написання та оформлення всіх видів робіт здобувачів вищої освіти; публічний захист робіт; перевірка унікальності тексту курсових, кваліфікаційних (дипломних) та інших видів робіт здобувачів вищої освіти; перевірка унікальності тексту наукової, навчальної, навчально-методичної і довідкової літератури, авторами яких є науково-педагогічні та педагогічні працівники Університету; внутрішніх нормативних документів, що забезпечують дотримання академічної доброчесності; підписання декларації про дотримання академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу [2].

З метою моніторингу дотримання членами університетської громади моральних та правових норм цього Кодексу Житомирського державного університету імені Івана Франка створюється Комісія з питань академічної доброчесності. Комісія є дорадчим органом Житомирського державного університету імені Івана Франка, яка наділяється правом одержувати і розглядати заяви щодо порушення Кодексу академічної доброчесності та надавати пропозиції

адміністрації університету (факультетів та інститутів) щодо накладання відповідних санкцій.

У випадку незгоди з висновком щодо виявлення факту плагіату у творі, учасник освітнього процесу має право у триденний термін з моменту виявлення подати письмову апеляційну заяву на ім'я ректора. Для розгляду апеляційної заяви ректор видає наказ про створення апеляційної комісії. Персональний склад комісії формується за поданням Голови комісії з питань академічної доброчесності [2].

Комісія на своєму засіданні визначає факт наявності чи відсутності у творі академічного плагіату. У разі, якщо за результатами аналізу відповідного твору встановлено коректність посилань на першоджерело для текстових та/або ілюстративних запозичень, то робота (залежно від її типу) допускається до захисту, рецензування або розгляду, рекомендується до друку, вважається такою, що пройшла внутрішнє рецензування. Якщо в результаті перевірки комісією виявлені факти академічного плагіату, то робота повертається автору на доопрацювання з можливістю подання на повторну перевірку, або вноситься пропозиція про притягнення автора (авторів) роботи до академічної відповідальності. Рішення комісії оформлюється протоколом.

Положення про протидію плагіату в Житомирському державному університеті імені Івана Франка затверджується Вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка і вводиться в дію наказом ректора.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кодекс академічної доброчесності Житомирського державного університету імені Івана Франка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zu.edu.ua/offic/kodeks.pdf>.

2. Положення про протидію плагіату в Житомирському державному університеті імені Івана Франка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zu.edu.ua/offic/pol_plagiat.pdf.